

Utrikesdepartementet
103 33 Stockholm

Regeringens skrivelse Skr 2013/14: Biståndspolitisk plattform

Vi välkomnar att vi beretts möjlighet att lämna synpunkter på regeringens skrivelse 2013/14: Biståndspolitisk Plattform. De flesta av undertecknande organisationer kommer även att skicka in egna svar. Men vi väljer att också skicka in ett gemensamt remissvar med punkter som vi anser vara av principiell karaktär och av stor vikt.

Process

Vi anser att det är viktigt att involvera biståndets olika aktörer när förändringar genomförs i det svenska biståndets mål och riktningar. Vi ställer oss därför frågande till varför inte en mer fördjupad konsultations- och förankringsprocess genomförs. Som civilsamhällesorganisationer lägger vi stor vikt vid delaktighet och ägarskap. Detta har också tidigare präglat svenska biståndspolitiska beslut, till exempel under den fyra år långa process när PGU togs fram. Vi vill uttrycka ett starkt önskemål om att få mer tid och möjlighet att fördjupa analys, dialog, konsultation, inte minst med våra partnerorganisationer ute i världen. En mycket lång lista med policyer och styrdokument är tänkta att upphöra att gälla. Det måste lämnas tid att hinna gå igenom och analysera vilka förändringar detta innebär för att kunna lämna relevanta synpunkter och förslag.

En värld i förändring - omvärldsanalys

Det är positivt att det finns en ambition att sätta in biståndet i ett större sammanhang och i relation till de viktiga utvecklingstrender som sker i världen. Vi anser emellertid att analysen av fattigdomens strukturella orsaker inklusive underliggande maktstrukturer behöver utvecklas i analysen. En mycket central fråga som måste tas upp i denna omvärldsanalys och som biståndsmålen måste relatera till är, den enorma ojämlikhet som råder inom och mellan världens länder och fördelningen av jordens resurser.

Det svenska biståndet relaterat till andra utvecklingsprocesser

Vi välkomnar att plattformen tar sin avstamp i politiken för global utveckling (PGU). Men vi tycker att det är viktigt att det i plattformen tydliggörs hur det svenska biståndet fortsättningsvis ska samverka med andra politikområden inom ramen för PGU. Det är också viktigt att den refererar till den pågående processen om det post-2015-ramverk, inklusive ”Sustainable Development Goals”, som ska ersätta millenniemålen. Plattformen bör också referera till de internationella åtaganden som Sverige har gjort att, förutom biståndet, investera ”nya additionella resurser” för klimatåtgärder.

Individfokus

Vi stödjer att biståndet ska baseras på ett rättighetsperspektiv. Det finns ett starkt individfokus i plattformen. Vi delar synen att fattiga och förtryckta människor är rättighetsbärare och

aktörer. Men för att förändra strukturer som skapar/upprätthåller fattigdom och förtryck är gemensam organisering och mobilisering på olika nivåer centralt. Det behövs att människor agerar tillsammans och kollektivt för att skapa hållbara strukturella förändringar som kan förbättra villkoren för människor som lever i fattigdom. Här har civilsamhället en avgörande roll. Det behövs också starka institutioner och fungerande gemensamma samhällsfunktioner som ansvarsbärare. Vi menar att plattformen behöver utveckla de här perspektiven och biståndets roll relaterat till dessa.

Övergripande mål

Vi noterar att regeringen vill ändra det övergripande målet för det svenska biståndet från ”skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra *sina* (vår kursivering) levnadsvillkor” till ”skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor *för* (vår kursivering) människor som lever i fattigdom *och förtryck* (vår kursivering)”

Vi skulle vilja se ett tydliggörande av den analys och syfte som ligger till grund för förändringarna och vad de är tänkta att innebära i praktiken. Plattformen klargör inte på vilket sätt den förändring som skett i hur målet relaterar till människor som lever i fattigdom ska operationaliseras. I den gamla skrivningen framgår det tydligare att man relaterar till människor som förändringsaktörer. Plattformen klargör inte heller hur man vill definiera, avgränsa och prioritera ”förtryck” och ”ofria” länder och människor som plattformen refererar till. Vi saknar ett resonemang kring om/hur man vill prioritera mellan fattigdom och ”förtryck/ofrihet”?

Vi menar att det är viktigt att man tydliggör avsikten med förändringarna och hur man avser att operationalisera dessa.

Delmålen

Generellt finns det många bra formuleringar i de sex delmålen men också en hel del som kan förbättras. Olika organisationer har i sina respektive remisser lagt en rad synpunkter och förslag på sådana förändringar.

Förutom dessa vill vi gemensamt nämna att vi anser att delmål 2 är problematiskt i grunden. Detta mål, till skillnad från de andra, har formulerat ett medel (möjlighet för fattiga människor att delta i ekonomisk tillväxt...) till ett mål. Målen bör utgöras av ett resultat för målgruppen (i det här fallet handlar det om förbättrade levnadsvillkor), vilket ju är något som deltagandet i sig inte garanterar. Målet är problematiskt också därför att en fundamental rättighetsfråga som utbildning reduceras till ett medel för ekonomisk utveckling. Självklart är utbildning viktigt för ekonomisk utveckling men det är också en rättighet för alla och har ett egenvärde för människors möjlighet att utvecklas och delta i samhället. Analogt är social trygghet också en rättighet för alla, oavsett möjlighet att delta i ekonomisk utveckling.

Delmål 2 bör också utvecklas så att en miljömässig hållbarhet tydligt är integrerad i de olika delarna av ekonomisk utveckling som berörs. Målet måste vara att uppnå ekonomisk och social utveckling inom ramen för en planet. Detta gäller till exempel den centrala frågan om tryggad livsmedelsförsörjning. Som konstateras i plattformen, är det en komplex utmaning där bland annat genusaspekter och rättigheter till naturresurser är viktiga. En ökad produktivitet måste också vara ekologiskt långsiktigt hållbar och bidra till att säkra en stabil tillgång till mat, framför allt för de fattigaste grupperna. Det har då betydelse inte bara att maten

produceras, utan också vem som gör det, vilken sorts mat som produceras och på vilket sätt den produceras.

Vi välkomnar att vikten av fler och bättre jobb lyfts fram och även att den privata sektorns betydelse noteras. Ett starkt inhemskt näringsliv i samarbetsländerna är centralt och viktigt för att skapa arbetstillfällen. Det bör förtydligas att stöd till näringslivet ska utformas så att det stärker ett socialt och miljömässigt hållbart inhemskt företagande som når de fattigaste och skapar jobb lokalt med respekt för arbetstagarnas rättigheter och fackföreningar. Det är också viktigt att referera till andra aktörer som till exempel kooperativa företag och offentlig sektor som kan ha stor betydelse för fattigdomsminskning.

Resultatstyrning

Ett effektivt bistånd som ger resultat är viktigt och vi välkomnar att plattformen tydligt bejakar internationella överenskommelser för ett effektivare bistånd; Parisdeklarationen, handlingsplanen från Accra, med flera. I dessa överenskommelser slås vikten av att biståndet utgår från strategier som ägs av samarbetslandet fast. Plattformen har dock ett starkt givarperspektiv. Det förefaller också som om resultatstrategierna hittills varit svenska produkter i alltför hög utsträckning. Vi anser därför att det är viktigt att det utarbetas tydligare riktlinjer för hur samarbetspartners ägandeskap ska stärkas, inklusive att bredda konsultationer och dialog med berörda människor och deras organisationer ska genomföras. Viktigt är också att andra åtaganden under Paris-agendan genomförs, såsom anpassning till samarbetslandets resultat- och budgetsysteem och utvecklad koordinering med andra givare. Riktlinjer för detta behöver förstärkas i plattformen.

Vi välkomnar klargörandet att resultatstyrning inte ska innebära att biståndet inriktas på mätbara kortsiktiga resultat utan att resultat kan vara långsiktiga och svåra att mäta. Vi hoppas att detta också kan leda till mer långsiktig finansiering från Sida så att vi kan planera långsiktigt och uppnå bättre resultat. Glädjande är också den uttryckta strävan att minska ”rapporteringsbördan” och fokusera på det långsiktiga perspektivet.

Civilsamhället

Vi välkomnar plattformens tydliga skrivningar om civilsamhällets betydelse i samarbetsländerna för demokratisering, ansvarsutkrävande av mänskliga rättigheter, organisering och mobilisering för gemensamma ageranden. Det vore dock önskvärt med ett förtydligande om betydelsen av civilsamhällets globala samverkan inklusive det svenska civilsamhället för mobilisering för förändring och ansvarsutkrävande. Det svenska civilsamhället är en förändringsaktör genom dess roll att granska, informera, påverka, ansvarsutkräva och folkbilda både när det gäller bistandsfrågor och bredare frågor kring utvecklingens drivkrafter. Detta bör framgå i plattformen.

Gabi Björsson, generalsekreterare, Afrikagrupperna
Magnus Falklöf, kanslichef, Concord Sverige
Bo Forsberg, generalsekreterare, Diakonia
Annica Sohlström, generalsekreterare, Forum Syd
Ann Svensén, generalsekreterare, Individuell Människohjälp
Lena Ag, generalsekreterare, Kvinna till Kvinna
Kristina Henschen, kanslichef, LO-TCO Biståndsnämnd
Maria Lagus, kanslichef, MyRight

Jens Orback, generalsekreterare, Olof Palme International Center
Anna Hägg-Sjöquist, generalsekreterare, Plan Sverige
Niclas Lindgren, direktor, PMU Interlife
Maria Andersson, generalsekreterare, RFSU
Elisabet Dahlin, generalsekreterare, Rädda Barnen
Anna-Karin Johansson, generalsekreterare, Svenska Afghanistankommittén
Linda Nordin, generalsekreterare, Svenska FN-förbundet
Erik Lysén, internationell chef, Svenska kyrkan
Eva Christina Nilsson, generalsekreterare, Svenska missionsrådet
Anneli Rogeman, VD, We Effect
Håkan Wirtén, generalsekreterare, WWF